

'Wij worden testpersonen'

Komst van 'hoogste windmolens ooit op land' jaagt omwonenden en medici angst aan

WIERD DUK

01 feb. 2024 in BINNENLAND

De komst van de 'hoogste windmolens ooit op land gebouwd' jaagt omwonenden in Gelderland angst aan. „Wij worden testpersonen.”

© RIAS IMMINK

Vlnr. Hans Kruiper, Geer Heiligers, Jan van de Scheur, Sandra van Breukelen.

Zeven mega-windturbines 'bijna zo hoog als de Eiffeltoren'. De leden van Stichting Tegenwind Echteld-Lienden moeten er niet aan denken. Toch wil de provincie Gelderland de plannen voor een windpark langs de A15, met de hoogste windmolens ooit gerealiseerd in Nederland ('tiphoogte' bijna 270 meter), doorzetten.

We zitten aan tafel bij Jan van de Scheur (46) in Ochten. Een doordeweekse avond, buiten valt de motregen, binnen is er koffie. Vier gewone burgers, die zich zorgen maken over de voorgenomen aanleg van die enorme windmolens. Om te wijzen op mogelijke geluidsoverlast en gezondheidsschade, op de horizonvervuiling en de vermindering van de woningwaarde namen Sandra van Breukelen (53) en Geer Heiligers (64) zitting in de omgevingsadviesraad

(OAR) Echteld-Lienden: „In onze vrije tijd”, zegt Sandra van Breukelen. „Nog niet eens de reiskosten krijgen we vergoed.”

Typisch Nederlandse constructie

Die adviesraad van omwonenden is zo'n typisch Nederlandse constructie om alle bij een project betrokken partijen – in dit geval bewoners, de provincie Gelderland, de gemeenten Buren en Neder-Betuwe, energiecoöperatie Echteld-Lienden en initiatiefnemer Vattenfall – met elkaar aan tafel te krijgen, op zoek naar consensus.

En, werd er naar de bewoners geluisterd? Sandra van Breukelen schudt het hoofd: „Ons advies – bouw vier turbines, in plaats van zeven – werd aan de kant geschoven. Daarom denken zoveel mensen: je kunt doen wat je wilt, die turbines komen er toch wel.” Geer Heiligers: „Het gevoel dat je krijgt is: Vattenfall zet een vinkje bij het hokje 'omwonenden erbij betrekken' en negeert vervolgens ons advies.”

Wat is de situatie? Vier bestaande windmolens hier aan de A15 moeten worden vervangen door zeven mega-turbines. Alleen zo, zegt de provincie, kan worden voldaan aan de afspraken in het Klimaatakkoord over de 'opwek' van duurzame stroom. Dat er aanvankelijk sprake was van negen geplande turbines en dat er nu twee worden geschrapt, ziet de provincie als tegemoetkoming aan bezwaren van omwonenden.

Twee gemeentes

De molens komen op het grondgebied van twee gemeentes: Buren en Neder-Betuwe. Wat wil het geval? Buren is tégen. Sterker, wethouder Martine de Bas (Gemeentebelangen Buren) noemt het besluit van de provincie 'onacceptabel en onvoorstelbaar'. Buren voldoet al aan de afspraken omtrent duurzame opwek dankzij de lokale zonneparken, zegt zij. „Windmolens hoger dan 25 meter zijn voor ons onacceptabel.” De Bas dreigt met juridische stappen, nu de 'diplomatieke weg' doodloopt. Welke? Daar kan een gemeentewoordvoerder nog geen antwoord op geven. Niet onbelangrijk: „Wij vinden het onacceptabel dat onze inwoners een soort testpersonen worden. Nergens staan windmolens van deze hoogte in een bebouwde omgeving.”

Dit laatste schrikt ook de leden van Stichting Tegenwind af. Zij informeerden bij medici, die hen vertelden dat zulke monsterturbines 'aanzienlijke gezondheidsschade' kunnen veroorzaken. Geer Heiligers: „Die medici hielden in de OAR een presentatie waar alles en iedereen bijzat, ook Vattenfall en de provincie. Ze zeiden dat het zeer onverstandig is om deze turbines zo vlak bij een woonwijk neer te zetten omdat de gevolgen ervan zwaar worden onderschat.” Sandra van Breukelen: „Ik heb al last van het gezoem van de veel kleinere windmolens die er nu staan.”

Zo ontstond ook in deze gemeenten een probleem dat zich op veel plekken in Nederland voordoet: een deel van de burgers voelt zich overvallen door de politiek en probeert gehoor te vinden bij het bestuur. Die bestuurders beroepen zich op overmacht, of op ideologie ('We hebben opdracht van het Rijk', 'We moeten het klimaat redden!') en zetten de omstrede plannen door, vaak gesteund door invloedrijke belangengroepen en lobbyisten – waarop de kloof tussen burger en bestuur weer is gegroeid.

Maatschappelijke onvrede

Een kolfje naar de hand van BBB, zou je denken, de partij die voortkwam uit de brede maatschappelijke onvrede met de gevestigde politiek en die in de provincies zo'n sterke positie heeft weten te veroveren; ook in Gelderland, waar BBB bij de laatste provinciale verkiezingen maar liefst een kwart van de stemmen binnensleepte.

Nou, nee. De realiteit blijkt weerbarstig, moet BBB-gedeputeerde Ans Mol, verantwoordelijk voor 'energie en klimaat', toegeven. BBB is tegen grootschalige windturbines op land. In

2023 nog werd, mede op initiatief van BBB, in Gelderland een motie aangenomen waarmee een halt wordt toegeroepen aan nieuwe wind- en zonne-energie projecten. Maar in het geval van windpark Echteld-Lienden, een project uit een eerdere politieke werkelijkheid, was de trein al vertrokken en die is niet meer te stoppen. Mol verdedigt zich: „Om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan zorgen in de omgeving hebben we besloten de twee molens die het dichtst bij woningen staan te schrappen.” En: „Ik ben nu bestuurder en sta voor betrouwbaarheid. Ik houd nu twee gemeenten aan de energie-afspraken waar ze eerder voor hebben getekend.”

'Klaar met windmolens'

Deze discussie lijkt vreemd in een tijd waarin zelfs duurzaamheidscoördinatrice Marjan Minnesma van Urgenda erkent dat nieuwe turbines op land overbodig zijn. „Op land zijn we wel klaar met windmolens”, aldus Minnesma. „Het is nu beter om je te richten op wind-op-zee en zon-op-dak.”

„Dat laatste is inderdaad de oplossing”, vindt ook Sandra van Breukelen. Zij is teleurgesteld: „Ans Mol beloofde ons te beschermen en het voor ons op te nemen, maar ze zei letterlijk: 'Die windmolens moeten toch érgens komen?'" Jan van de Scheur: „In haar hebben we ook geen vertrouwen meer.”

Stichting Tegenwind schakelde inmiddels 'windmolen'-advocaat Peter de Lange in. Jan van de Scheur: „We gaan procederen. Desnoods tot aan de Raad van State.”

[BEKIJK OOK:](#)